

Kirje

28.11.2025

VN/35425/2025

VN/35425/2025-OKM-1

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät

Opetuksen järjestäminen ammatillisessa koulutuksessa

Opetus- ja kulttuuriministeriöön ja eduskuntaan on tullut yhteydenottoja, joiden mukaan opiskelijoiden oikeus opetukseen ja ohjaukseen ei toteudu ammatillisessa koulutuksessa kaikilta osin niin kuin eduskunta ja valtioneuvosto ovat tarkoittaneet. Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman mukaisesti hallitus turvaa erityisesti oppivelvollisuuskoulutuksessa olevien ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden oikeuden riittävään lähiopetuksen määrään, työpaikkaohjaukseen sekä tarvittavaan oppimisen tukeen.

Ministeriö korostaa, että riittävän opetuksen, ohjauksen ja tuen tarve eivät rajoitu vain oppivelvollisiin opiskelijoihin. Oikeus opetukseen, ohjaukseen ja tukeen koskee myös aikuisia opiskelijoita. Riittävän opetuksen järjestäminen on keskeinen keino laissa tarkoitetun ammattitaidon ja osaamisen hankkimiseksi.

Ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilu käynnistyy 1.1.2026. Opetusta ja ohjausta koskevia säännöksiä sovelletaan samalla tavalla kaikkiin koulutuksen järjestäjiin.

Opiskelijoiden oikeus opetukseen ja ohjaukseen

Jokaisen oikeus maksuttomaan perusopetukseen ja yhdenvertaiseen kohteluun on turvattu perustuslaissa. Oppivelvollisuuslain säätämisen jälkeen perustuslain mainittu 16 pykälän 1 momentin oikeus sisältää 18 vuoteen asti ulottuvan oppivelvollisuuden aikaisen koulutuksen. Perustuslain mukaan julkisen vallan on turvattava jokaiselle yhtäläinen mahdollisuus saada kykijensä ja erityisten tarpeidensa mukaisesti myös muuta kuin perusopetusta.

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (531/2017) mukaan opiskelijoilla on oikeus saada sellaista opetusta ja ohjausta, joka mahdollistaa tutkinnon tai koulutuksen perusteiden mukaisten ammattitaitovaatimusten ja osaamistavoitteiden saavuttamisen sekä tukee opiskelijoiden kehitystä hyviksi, tasapainoisiksi ja sivistyneiksi ihmisiksi ja yhteiskunnan jäseniksi. Koulutuksen järjestäjän tehtävänä on suunnitella tutkinnon tai koulutuksen perusteissa edellytetyn ammattitaidon tai osaamisen hankkiminen, jos opiskelijalla ei ole osaamisen osoittamiseksi tarvittavaa aiemmin hankittua osaamista. Lisäksi koulutuksen järjestäjän tehtävänä on suunnitella opiskelijan tarvitsemat ohjaus- ja tukitoimet.

Ammatillisesta koulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (673/2017) mukaan ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa tutkinnon osan tai yhteisen tutkinnon osan osa-

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 29
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 10
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

09 135 9335
+358 9 135 9335

kirjaamo.okm@gov.fi

alueen suorittamiseksi tarvittavan opetuksen ja ohjauksen määrä on vähintään 12 tuntia osaamispistettä kohti. Tuntimäärä voi kuitenkin olla säädettyä suurempi tai pienempi opiskelijan oppimisvalmiuksien tai yksilöllisten valintojen perusteella.

Lain mukaan koulutuksen järjestäjällä tulee olla koulutuksen järjestämistapa huomioon ottaen riittävä määrä opettajan virkoja tai työsuhteisia opettajia. Lisäksi koulutuksen järjestäjällä voi olla tuntiopettajia ja muuta henkilöstöä. Opettajien kelpoisuusvaatimuksista säädetään asetuksella opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista (986/1998).

Oppivelvollisten henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman laatiminen

Ammatillisesta koulutuksesta annettuun lakiin tuli 1.1.2025 alkaen muutos koskien opintojen henkilökohtaistamista oppivelvollisten opiskelijoiden osalta. Laki muuttui siten, että osaamisen tunnistamisesta ja tunnustamisesta säädettyä sovelletaan oppivelvollisuuslaissa (1214/2020) tarkoitettulle oppivelvolliselle laadittavaan henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan vain siltä osin kuin oppivelvollinen on suorittanut ammatillisen perustutkinnon, ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon perusteiden mukaisia tutkinnon osia tai yhteisten tutkinnon osien osa-alueita taikka lukio-opintoja.

Muutosta koskevassa hallituksen esityksessä (HE 112/2024 vp) on todettu, että koulutuksen järjestäjät päättävät koulutuksen järjestämistavoista jatkossakin voimassa olevaa lainsäädäntöä vastaavalla tavalla. Koulutusta voidaan järjestää oppivelvollisille esimerkiksi opetusryhmissä.

Oppimisen tuki elokuusta 2026 alkaen

Elokuun 2026 alusta ammatillisen koulutuksen opiskelijalla on oikeus oppimisen tukeen, jota hän tarvitsee tutkinnon tai koulutuksen perusteiden ammattitaitovaatimusten ja osaamistavoitteiden saavuttamiseksi. Oppimisen tuki järjestetään osana tutkintokoulutusta. Oppimisen tuki on opettajan antamaa tukiopetusta sekä opetus- ja ohjaushenkilöstön antamaa tukea ja ohjausta.

Hallituksen esityksen (HE 161/2024 vp) mukaan oppimisen tuessa pääpaino on helposti saavutettavassa tuessa, jota annetaan opiskelijalle heti tuen tarpeiden ilmetessä. Oppimisen tuen tavoitteena on ennaltaehkäistä opiskelijan vaikeuksien kasautumista. Oppimisen tukea järjestetään tutkintokoulutuksen rinnalla, ja sen tarkoitus on tukea opiskelijan tavoitteiden saavuttamista.

Tukiopetuksella tarkoitetaan hallituksen esityksen mukaan opettajan antamaa opetusta, jolla vastataan opiskelijan tuen tarpeisiin. Opiskelijalla, jolla on vaikeuksia oppimisessa ja opiskelussa, on oikeus saada tukiopetusta tutkintokoulutuksessa muun opetuksen ja ohjauksen ohella. Tukiopetusta voidaan antaa myös opiskelijalle, joka on jäänyt tilapäisesti jälkeen opinnoissaan, tai joka tarvitsee muusta syystä tukea ja ohjausta tutkinnon tai koulutuksen suorittamiseen. Tukiopetusta voidaan antaa opiskelutaitojen, kuten kielellisten, matemaattisten tai tietoteknisten valmiuksien vahvistamiseksi taikka opiskelutekniikkaan liittyvien taitojen tukemiseksi. Tukiopetukseen voi sisältyä kielitaidon vahvistamista silloin, kun opiskelijalla on puutteellinen osaaminen tutkintoon liittyvässä suomen- tai ruotsin kielen sanastossa tai ammattiin liittyvässä kielen käytön tavoissa. Kielitaidon vahvistamisen tulisi aina liittyä suoritettavaan tutkintoon eikä tukiopetusta saisi käyttää peruskielitaidon opettamiseen.

Osana oppimisen tukea voidaan antaa myös erityisopettajan antamaa erityisopetusta. Tällainen oppimisen tuki voi olla riittävää niille opiskelijoille, joilla on kapea-alaisia oppimisvaikeuksia esimerkiksi lukemisessa, kirjoittamisessa tai matematiikassa.

Erityinen tuki elokuusta 2026 alkaen

Elokuusta 2026 alkaen erityistä tukea koskeva säännös muuttuu siten, että erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden oikeutta erityisopettajan antamaan opetukseen vahvistetaan. Voimaan tulevan säännöksen mukaan opiskelijalla on oikeus erityiseen tukeen, jos hän tarvitsee todennettujen oppimisvaikeuksien, vamman, sairauden tai muun vastaavan syyn vuoksi säännöllistä tai pitkäaikaista erityisopetusta tutkinnon tai koulutuksen mukaisten ammattitaitovaatimusten ja osaamistavoitteiden saavuttamiseksi eikä oppimisen tuki ole riittävää opiskelijan tuen tarpeiden kannalta. Opiskelijalla on oikeus erityiseen tukeen myös työpaikalla järjestettävässä koulutuksessa.

Voimaan tulevan säännöksen mukaan erityinen tuki on erityisopettajan antamaa erityisopetusta. Lisäksi erityinen tuki on erityisopettajan konsultaatioon perustuvaa muuta opetusta ja ohjausta sekä opiskelijan tarvitsemia muita erityisiä opetus- ja opiskelujärjestelyjä. Erityisen tuen tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa tuen avulla tutkinnon tai koulutuksen perusteiden mukaisen ammattitaidon ja osaamisen. Erityistä tukea saavan opiskelijan osalta ammatillisen perustutkinnon perusteiden mukaista osaamisen arviointia voidaan mukauttaa laatimalla opiskelijalle yksilöllinen osaamisen arviointi. Osaamisen arviointia voidaan mukauttaa vain siinä määrin, kuin se on opiskelijan henkilökohtaiset tavoitteet ja valmiudet huomioon ottaen välttämätöntä.

Lain mukaan vaativan erityisen tuen tehtävän saaneen koulutuksen järjestäjän tehtävänä on järjestää koulutusta opiskelijoille, joilla on vaikeita oppimisvaikeuksia taikka vaikea vamma tai sairaus, joiden vuoksi opiskelija tarvitsee yksilöllistä, laaja-alaista ja monipuolista erityistä tukea. Vaativan erityisen tuen toteuttaminen edellyttää näin ollen 1.8.2026 alkaen aina kelpoisuusvaatimukset täyttävän erityisopettajan antamaa opetusta.

Oikeus opetukseen eräissä tilanteissa

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on päätöksessään (ESAVI/45400/2023) ottanut kantaa oppivelvollisen opiskelijan koulutuksen järjestämiseen päivätoimintakeskuksessa. Aluehallintovirasto toteaa päätöksessään, että jos koulutuksen järjestäjä on yhteistyössä hyvinvointialueen vastuulla olevan päivätoimintayksikön kanssa määritellyt opiskelijan päivätoimintayksikön yhdeksi hänen opetusyksikökseen, yksikössä täytyy olla koulutuksen järjestäjän palveluksessa oleva kelpoisuusvaatimukset täyttävä opettaja. Opiskelijan opetus ei voi olla päivätoimintakeskuksen työntekijän tai oppilaitoksen ohjaajan vastuulla. Aluehallintoviraston päätöksen mukaan ammattiopisto oli laiminlyönyt velvollisuuttaan antaa opetusta.

Opetus- ja kulttuuriministeriö kiinnittää koulutuksen järjestäjien huomiota erityistä tukea saavien ja työhön ja itsenäiseen elämään valmentavassa koulutuksessa opiskelevien opiskelijoiden oikeuteen saada kelpoisuusvaatimukset täyttävän opetushenkilöstön antamaa erityisopetusta. Henkilön oppivelvollisuutta ei esimerkiksi lainsäädännön tarkoittamalla tavalla voi suorittaa työhön ja itsenäiseen elämään valmentavassa koulutuksessa siten, että henkilö suorittaa koulutuksen pääosin koulutussopimuksella päivätoimintakeskuksessa.

Eduskunnan oikeusasiamies on päätöksessään (EOAK/4947/2022) ottanut kantaa alaikäisten vankien ja eräiden huostassa olevien lasten mahdollisuudesta koulunkäyntiin ja opiskeluun. Oikeusasiamies toteaa, että oppivelvollisuuslaki turvaa yhtäläisesti myös alaikäisten vankien oikeutta maksuttomaan koulutukseen. Lisäksi oikeusasiamies korostaa, että oikeus saada opetusta ja koulutusta kuuluu yhtäläisesti kodin ulkopuolelle sijoitetuille lapsille ja nuorille. Oikeusasiamies totesi pitävänsä välttämättömänä, että opetus- ja kulttuuriministeriö ohjaa koulutuksen järjestäjiä lainsäädännön soveltamisessa niin, että alaikäisten vankien ja rajoitustoimenpiteiden kohteena olevien sijoitettujen lasten oppivelvollisuuden suorittaminen ja sivistykselliset oikeudet tulevat turvatuiksi.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on 24.10.2024 päivätyllä kirjeellään ohjannut koulutuksen järjestäjiä alaikäisten vankien ja eräiden huostassa olevien lasten mahdollisuudesta koulunkäyntiin ja opiskeluun.

Opetus- ja kulttuuriministeriö kiinnittää yhä koulutuksen järjestäjien huomiota vankilaopetuksessa olevien oppivelvollisten opiskelijoiden oikeuteen saada myös riittävästi kelpoisuusvaatimukset täyttävän opettajan antamaa opetusta.

Opetuksen ja ohjauksen merkityksestä sekä lapsen edun huomioimisesta

Riittävällä opetuksella ja ohjauksella mahdollistetaan opiskelijoiden oppiminen sekä edellytykset tutkinnon tai koulutuksen suorittamiselle. Opiskelujärjestelyillä myös mahdollistetaan opiskelijan kiinnittyminen oppilaitosyhteisöön, mikä on opiskelijoiden kasvun ja kehityksen kannalta tärkeää. Kuuluminen opiskelijoiden, opettajien ja muun henkilökunnan muodostamaan yhteisöön tukee opiskelijoiden sosiaalisia taitoja, joita tarvitaan työelämässä kaikilla ammattialoilla. Koulutuksen järjestäjien on myös hyvä muistaa, että ammatillinen perustutkintokoulutus tähtää työntekijäammatteihin, joissa työskentely tapahtuu pääsääntöisesti työpaikalla ns. lähityössä. Edellä mainitut seikat sekä edellyttävät että perustelevat riittävää lähiopetusta koulutuksen järjestäjän oppimisympäristöissä.

Ammatillisen koulutuksen tavoitteet liittyen työllistymiseen, tutkintojen tai niiden osien suorittamiseen sekä opiskelijoiden kehitykseen ovat laajat ja kunnianhimoiset. Ammatillisen tutkinnon suorittaminen antaa yleisen jatko-opintokelpoisuuden korkeakoulutukseen sekä pätevyyden työelämään alakohtaisten vaatimusten mukaisesti. Opetusjärjestelyillä on kiinteä yhteys oppimistuloksiin. Oppimistulosten kannalta on olennaista varmistaa, että opiskelijalla on riittävä osaaminen ennen työpaikalla järjestettävään koulutukseen siirtymistä tai ennen osaamisen arviointia näytössä.

Ministeriö muistuttaa, että vuoden 2026 alusta ammatillisen koulutuksen rahoitusperusteissa työllistymisen ja jatko-opintoihin siirtymisen painoarvo nousee 10 prosentista 18 prosenttiin. Koulutuksen laadun ja oppimistulosten varmistaminen ovat edellytys työuralla ja jatko-opinnoissa menestymiselle. Koulutuksen järjestäjien on kiinnitettävä huomiota opiskelijoiden oikeuteen saada riittävästi opetusta ja ohjausta, jotta tutkinnon tai koulutuksen suorittamisen edellyttämä opiskelijoiden osaaminen turvataan ja varmistetaan lainsäädännön edellyttämällä tavalla.

Ammatillisen koulutuksen rahoitusperusteisiin tulee uutena elementtinä lähtötason painokerroin, jolla painotetaan viidesosaa opiskelijavuosiin perustuvasta rahoitusosuudesta opiskelijoiden lähtötason mukaisesti. Lähtötason painokerroin perustuu oppivelvollisten osalta perusopetuksen päättötodistuksen arvosanoihin ja muiden opiskelijoiden osalta aiemmin suoritettuun korkeimpaan tutkintoon. Uuden painokertoimen tavoitteena on varmistaa, että rahoitus huomioi riittävällä tavalla opiskelijoiden lähtötason ja siten tukee riittävän opetuksen ja ohjauksen järjestämistä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö kiinnittää koulutuksen järjestäjien huomiota ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa opiskelijoille säädettyihin oikeuksiin, joiden toteuttaminen on koulutuksen järjestäjän vastuulla. Samalla ministeriö korostaa, että koulutuksen järjestäjä vastaa myös siitä, että opiskelijat saavat koulutus- ja oppisopimuksen aikana tarvitsemansa tuen. Koulutusta alle 18-vuotiaalle opiskelijalle suunniteltaessa, järjestettäessä ja siitä päätettäessä on ensisijaisesti huomioitava lapsen etu.

Ylijohtaja

Petri Lempinen

Hallitusneuvos

Anna Kankaanpää

Jakelu Ammatillisen koulutuksen järjestäjät

Tiedoksi Opetusministeri Anders Adlercreutz, opetus- ja kulttuuriministeriö
Valtiosihteeri Mikaela Nylander, opetus- ja kulttuuriministeriö
Erytisavustaja Anita Westerholm, opetus- ja kulttuuriministeriö
Kansliapäällikkö Heidi Backman, opetus- ja kulttuuriministeriö
Opetushallitus

VN/35425/2025-OKM-1

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: